

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

1 (22)

Datum 2024-09-04 Diarienummer 511-9252-2017

Dossiernummer
2402204

Enligt sändlista

Beslut om bildande av Dalsåns naturreservat i Vilhelmina kommun

(3 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med Dalsåns naturreservat beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 2.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Datum
2024-09-04Diarienummer
511-9252-2017

Fakta om naturreservatet

Namn	Dalsån
NVR-id	2062522
Kommun	Vilhelmina
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	500 m SO om Matsdal, 3 km N om Dikanäs
Naturgeografisk region	33h, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation
Gräns	Se bifogad beslutskarta, bilaga 1
Markägare	Enskilda markägare, samfälligheter och Vilhelmina Övre Allmänningsskog
Fastigheter	ALLMÄNNINGSSKOGEN 1:1, KRONOÖVERLOPPSMARKEN 1:1, DIKANÄS S:2, S:6, 1:29, 1:30, 1:32, 1:114, 1:198, 1:199, 1:209 MATSDAL S:5, 1:9, 1:10, 1:11, 1:12, 1:15, 1:25, 1:27, 1:28, 1:93, 1:94, 1:222, 1:223
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten, Vilhelmina Övre Allmänning
Totalareal	2009 hektar
Areal skogsmark	1120 hektar
- varav ovan fjällnära gränsen	1120 hektar
Areal produktiv skog	810 hektar
Areal våtmark	860 hektar
Areal sjö och vattendrag	30 hektar

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Syftet med naturreservatet

Syfte

Syftet med Dalsåns naturreservat är att bevara, vårda och återställa ett stort, sammanhängande och för regionen representativt myrmosaiklandskap med våtmarker, naturskogar, sjöar och vattendrag. Områdets helhetsvärden med dess opåverkade karaktär, ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska reservatet även tillgodose behovet av större sammanhängande områden för friluftslivet.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska i huvudsak uppnås genom att våtmarker, skogsmark, sjöar och vattendrag utvecklas fritt genom naturliga processer. Hydrologiskt och fysiskt påverkade våtmarker och vattendrag ska kunna återställas. Främmande arter ska kunna tas bort vid behov.

Åtgärder ska också kunna genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för beslutet

Myrkomplexet kring Dalsån är länets finaste exempel på en dalgångsmyr i förfjällsregionen. Det bedömdes ha mycket höga naturvärden (klass 1) i den nationella våtmarksinventeringen. Området ingår i Myrskyddplan för Sverige som ett av landets mest skyddsvärda våtmarksområden. Naturvärdena är knutna till de representativa myrtyperna, orördheten och den intressanta floran och faunan. Området är en värdefull häckmiljö för våtmarksfåglar.

Myrarnas naturvärden förstärks av den intakta skogsmyrmosaikens stor andel naturskog. Skogarna utgör viktiga skyddszoner mot myrarna och hyser till stor del höga naturvärden. De innehåller rikligt med naturskogsstrukturer och hyser ett stort antal rödlistade arter. Skogarna i reservatet har generellt en låg påverkansgrad men i delar finns spår av plockhuggning.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Den meandrande Dalsån klassas som ett nationellt värdefullt vatten och har därmed mycket högt skyddsvärde. Ån har hög grad av naturlighet även om viss påverkan från flottning finns. Längs ån finns artrika levéer med gott om högrörter.

Reservatet erbjuder höga upplevelsevärden och möjlighet att uppleva och nyttja orörd natur genom bärplockning, skidåkning, paddling, fiske och annat.

Sammanfattningsvis har Dalsån mycket höga naturvärden knutna till områdets mångformighet i såväl naturtyper som vegetationstyper, sin rika flora och fauna samt områdets orördhet och vildmarkskänsla. De höga naturvärden som dokumenterats i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd. Genom reservatsbeslutet undanröjs hot från exploatering och andra åtgärder. Förutsättningarna för att bevara och, genom skötselåtgärder, utveckla naturreservatets naturmiljöer med därtill hörande strukturer, processer och arter förbättras. Genom beslutet bevaras också möjligheten att uppleva ett förhållandevis opåverkat naturlandskap.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet gäller följande föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att:

1. uppföra och utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,
2. uppföra stängsel, staket eller hägnad,
3. anlägga väg, parkeringsplats, led, spång, bro eller brygga,
4. anlägga ledning eller rör,
5. bedriva täkt, gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämna, rensa, utfylla, muddra, reglera eller bedriva annan verksamhet

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

som skadar eller förändrar mark och block eller förändrar bottentopografi, vattenflöden eller dräneringsförhållanden,

6. tippa, dumpa eller anordna upplag,
7. framföra motordrivet fordon i terräng, med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is,
8. avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
9. plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
10. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, växtnäringsämnen, jordförbättringsmedel eller kalk.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt eller i samband med organiserad friluftslivsverksamhet,
12. utföra restaureringsåtgärder i vattenmiljön, såsom iläggning av sten och borttagande av vandringshinder.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. anläggande och underhåll av parkeringsplats, stuga, koja, vindskydd, dass, vedförråd, eldstad, led, spång eller bro,

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

4. slyröjning, kvistning och fällning av enstaka träd vid stigar, fiskeplatser och anläggningar för att underlätta för friluftslivet, förutsatt att fällt träd lämnas i reservatet,
5. borttagande av förfallna byggnader och andra anläggningar, med undantag för hölador, slätterstuga och andra anläggningar av kulturhistorisk betydelse,
6. skötselåtgärder för bevarande och synliggörande av för friluftslivet intressanta besöksmål, inklusive forn- och kulturlämningar, genom plantryckning samt röjning och fällning av buskar och träd,
7. skötselåtgärder för att återställa naturlig hydrologi i skog och våtmarker genom röjning av buskar och träd samt dämning och igenläggning av diken,
8. fysisk och hydrologisk återställning i vattendrag genom att ta bort vandringshinder, återföra upprensade block och sten, etablera lekområden för fisk, återställa igenslammade bottnar, tillföra död ved och liknande åtgärder,
9. hävd av våtmarker och andra öppna marker genom slätter och liknande åtgärder,
10. borttagande av för området främmande arter, exempelvis contortatall,
11. undersökning och dokumentation av djur, växter och andra organismer samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet

Det är förbjudet att:

1. göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,
2. fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, såväl stående som liggande. Undantag gäller för att ta torra, döda kvistar för att använda till lägereld,

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

3. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
4. framföra motordrivet fordon i terräng med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is,

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

5. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka).

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut. Undantag gäller också för de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna och för transporter i annat tjänstesyfte,
- b) renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framförande av motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning,
- c) normalt underhåll av angränsande vägar och vägområden. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får fällas men ska lämnas i naturreservatet,
- d) drift, underhåll och reparation av ledning och ledningsgata inom ramen för befintlig koncession, ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga avverkningar i ledningsgata och sidoområde samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- e) uppförande av vedskjul, utedass eller annan liknande komplementbyggnad inom 15 meter från befintlig huvudbyggnad och inte närmare strandlinjen än 25 meter,
- f) fällning av enstaka träd som riskerar att orsaka skada samt röjning av sly och buskar i anslutning till byggnader, stigar, leder, fiskeplatser, vindskydd och andra anläggningar. Träd som fälls ska lämnas i reservatet,

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

- g) uppförande av sittplats och bänk, grillplats, vindsydd, skoterbro eller liknande anläggning som ersättning för befintlig anläggning. Den nya anläggningen ska ha motsvarande funktion, användningssätt, storlek och läge som den borttagna anläggningen. Åtgärden ska ske i samråd med Länsstyrelsen,
- h) slätter av våtmarker och öppna marker i samråd med länsstyrelsen,
- i) uppförande av jaktorn,
- j) kvistning eller röjning av sly för upprätthållande av sikt- eller skjutgator vid jaktpass,
- k) uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador,
- l) utsättning av fisk i Fräkentjärn. Observera att utsättning av fisk regleras i förordningen om fisket, vattenbruket och fiskenäringen (1994:1716).

För samtliga undantag från föreskrifter gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras.

Ärendets beredning

Dalsåns höga naturvärden blev allmänt kända i samband med den rikstäckande våtmarksinventeringen i början av 1990-talet. Samtliga myrar i området klassades då med högsta naturvärde, klass 1. År 1994 pekades området ut som ett av länets 31 mest skyddsvärda våtmarksområden i Myrskyddsplanen för Sverige. Landets länsstyrelser har i uppdrag av regering och riksdag att ge samtliga områden i Myrskyddsplanen ett långsiktigt skydd.

Under 2016 skickade Vilhelmina Övre Allmanning in en intresseanmälan om skydd av sin fastighet inom det tilltänkta reservatsområdet. En dialog om skydd påbörjades, men Länsstyrelsen valde i samråd med markägaren att avvakta med att gå vidare med en skyddsprocess innan det fanns resurser att inleda ett skydd av hela området, inklusive enskilda fastigheter. I början av 2018 tillstyrkte Naturvårdsverket att länsstyrelsen kunde påbörja arbetet med att bilda naturreservat av hela området. I januari 2018 bjöds alla markägare in till ett informationsmöte om det planerade reservatet. Alla skogsfastigheter och ströängar

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

värderades 2018 och överenskommelse om intrångsersättning har träffats för samtliga.

Reservatsförslaget sändes 2024-05-16 på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd, inklusive de berörda samebyarna Vapsten och Vilhelmina Norra. Länsstyrelsen har under reservatsbildningsprocessen även erbjudit samebyarna konsultation¹.

Yttranden från remissinstanser och länsstyrelsens beaktande av inkomna synpunkter

Följande remissinstanser har yttrat sig över reservatsförslaget.

- **Sveriges geologiska undersökning (SGU)** anser att undersökning och kartläggning av malmpotentiella områden samt inventering av mineralfyndigheter ska undantas från föreskrifterna när sådan verksamhet utförs av en statlig myndighet. SGU framför att vissa typer av undersökningsarbeten ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har varit i kontakt med SGU. Länsstyrelsen och SGU delar uppfattningen att det finns undersökningar som kan genomföras utan att bryta mot naturreservatsföreskrifterna eller påverka syftet med naturreservatet medan mer fördjupade undersökningar kan innebära en påverkan på mark, vegetation och arter. Länsstyrelsen anser det inte lämpligt med generella undantag från föreskrifterna när åtgärdernas typ och omfattning inte är kända i förväg. Med stöd av 7 kap. 7 och 26 §§ miljöbalken kan dispens medges från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och är förenligt med föreskriftens syfte.

- **Vilhelmina norra sameby** anser att det är viktigt att föreskrifterna för naturreservatet inte hindrar renskötsel med tillhörande terrängkörning och renskötselanläggningar, att jakträtten inte får inskränkas samt att samråd ska genomföras

¹ Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

med samebyn inför skötselåtgärder som kan medföra påverkan på renskötseln.

Länsstyrelsens kommentar: Renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) och att framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning undantaget från naturreservatets föreskrifter (undantag b). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. I skötselplanen (kapitel 8) förtydligas att både Länsstyrelsen och berörd sameby kan ta initiativ till samråd om skötsel av naturreservatet. Jakt inom naturreservatet är tillåtet enligt gällande jaktlagstiftning, däribland skydds jakt på rovdjur.

- **Sametinget** har inget att erinra mot förslaget. Sametinget skriver i sitt yttrande att det är viktigt att det samiska kulturlandskapet och historia synliggörs samt att föreskrifterna för naturreservatet inte hindrar samisk markanvändning. Sametinget noterar att samråd ska genomföras med samebyn inför skötselåtgärder som kan medföra påverkan på renskötseln.

Länsstyrelsens kommentar: Genom naturreservatsbeslutet bevaras långsiktigt markerna med deras naturtyper och kulturhistoria. Länsstyrelsen är intresserad av att få ökad kunskap om länets naturreservat och framför också det i remissen med förslaget till beslut. Liksom i remissen med förslag till beslut och skötselplan är renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) och att framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning undantaget från naturreservatets föreskrifter. I skötselplanen förtydligas också att både Länsstyrelsen och berörd sameby kan ta initiativ till samråd om skötsel av naturreservatet.

- **Sámiid Riikkasearvi** (Svenska Samernas Riksförbund/SSR) lämnar enbart övergripande synpunkter på förslaget och hänvisar till berörd sameby för områdesspecifika synpunkter. SSR anser att det är viktigt att naturreservaten inte orsakar

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

olägenhet för renskötseln i länet. Inskränkningar i renskötselrätten ska ske i samförstånd med rättighetshavarna, samebyarna. Som exempel på åtgärder som kan påverka renskötseln anges bränningar och stängsling.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har under 2024 erbjudit konsultation med berörda samebyar. Samebyn har också fått remissförslaget. Inför skötselåtgärder görs alltid en detaljerad planering. Enligt skötselplanen ingår samråd med samebyn vid planeringen av genomförandet.

Översiktlig beskrivning av reservatet

Reservatet är ett utpräglat skogsmyrmosaikområde som ligger i en flack U-dal mellan byarna Matsdal och Björkenäs i Vilhelmina kommun. I området finns en blandning av fukthedar, topogena mjukmattedominerade kärr, blandmyrar och svagt välvda mossar. Längs den meandrande Dalsån finns limnoga strandmiljöer och levéer. Soligena fastmattekärr med källor förekommer i myrarnas ytterkanter utmed dalsidorna. Talrika fastmarksholmar finns på myren, som ligger i ett rogenmoränområde. Området är en värdefull häckmiljö för våtmarksfåglar.

Skogsmarken är blockrik och mycket fattig och befinner sig ofta i gränlandet till skogliga impediment. Nordsluttningar, områden nära bäcken och små myrholmar täcks ofta av gles fjällbjörkskogslignade lövskog med sparsamt graninslag. Andra partier är helt grandominerade med varierande lövinslag beroende på klimat och bördighet. Större delen av skogarna har naturskogskaraktär även om det finns spår av plockhuggning. Det finns gott om naturskogsstrukturer som gamla träd och död ved.

I området har påträffats många sällsynta och hotade fåglar, vedsvampar, lavar och mossor.

Naturreseptatet kan besökas för t.ex. vandring, fågelskådning, paddling, fiske och bärplockning. Området är särskilt lättillgängligt på vintern då det går lätt att korsa myrarna på skidor eller skoter. En skoterled passerar genom hela området längs med ån. Även under

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

barmarksperioden går det lätt att ta sig in i området från flera håll tack vare angränsande vägar. Flera stigar leder från vägen mellan Matsdal och Dikanäs ner till Dalsån, bland annat ner till en gammal slätterkoja som går att övernatta i. Standarden är enkel med en eldstad och träbritsar. Dalsån är också mycket fin att paddla på under försommaren.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motiv till skyddets utformning

Dalsån är ett mycket värdefullt naturområde som hyser en mångfald av arter knutna till våtmarker, naturskogar och vattendrag. Området har egenskaper och strukturer som utvecklats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid. Området har också höga värden för friluftslivet. För att områdets värden ska bestå behöver det långsiktigt skyddas från skogsbruk och annan exploatering, verksamhet eller påverkan som innebär att områdets naturvärden skulle skadas, som försvårar för allmänhetens tillträde till området eller som kan påverka områdets relativt opåverkade karaktär på ett sådant sätt som strider mot syftet med reservatet.

Naturreseptatet är präglad av naturliga störningar och historisk markanvändning i form av bland annat myrslätter. I området finns också spår av äldre tiders verksamheter som har påverkat naturvärdena negativt, t.ex. dikningar och flottledsrensningar. På grund av detta har ekosystemens funktion i delar av området påverkats negativt och viktiga ekologiska strukturer vidmakthålls eller skapas inte. Ett bevarande och en utveckling av områdets höga naturvärden förutsätter därför att skötsåtgärder kan genomföras för att gynna bevarandevärdena på kort och lång sikt. Att området även ska kunna vara en tillgång för friluftslivet förutsätter också skötselåtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och för att förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Det krävs ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevara och utveckla naturreseptatets värdefulla natur- och friluftsmiljöer. Länsstyrelsen bedömer att naturreseptat är den lämpligaste skyddsformen för Dalsån eftersom det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas. Länsstyrelsen har

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

därför bedömt att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken), bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Skyddet av Dalsån har hög prioritet inom Länsstyrelsens uppdrag att bevara värdefull natur. Beslutet ligger i linje med antagna nationella och regionala strategier för skydd och skötsel av värdefull natur:

- Området är utpekad som ett av länets mest värdefulla våtmarksområden i Myrskyddsplanen för Sverige och därmed prioriterat för skyddsåtgärder². I länets våtmarksinventering har Dalsåns våtmarker fått högsta naturvärdesklass (klass 1, AC1009243)³.
- Dalsån är klassat som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag enligt kriterier som definierats av Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Fiskeriverket⁴.
- Områdets skogar har en stor mängd nyckelelement och naturvårdsarter och förhållandevis liten påverkan av modernt skogsbruk. De höga naturvärdena på beståndsnivå gör området högt prioriterat för skydd⁵.

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Formellt skydd av värdefull natur, varav naturreservat utgör en stor del, är ett av de viktigaste verktygen för att nå målen om biologisk mångfald.

² Naturvårdsverket. 2007. *Myrskyddsplan för Sverige. Delrapport – objekt i Norrland*. Rapport 5669, samt revideringar 2016.

³ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 2008. *Strategi för skydd och restaurering av våtmarker i Västerbottens län*.

⁴ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 1993. *Våtmarker i Västerbottens län*. Meddelande 1:1993.

⁵ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 2008. *Strategi för skydd och restaurering av sjöar och vattendrag i Västerbottens län*.

⁶ Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2018. *Nationell strategi för formellt skydd av skog*. Rapport 6762.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Reservatsbeslutet omfattar 860 hektar våtmarker, 1120 hektar skog (varav 810 ha är produktiv skog) samt 32 hektar vattendrag och sjöar med typiska arter, strukturer och processer. Skyddet stärker därmed möjligheterna att nå miljömålet Myllrande våtmarker, Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt växt- och djurliv.

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella frilufts mål, däribland målen om Tillgång till natur för friluftsliv och Skyddade områden som resurs för friluftslivet, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Förenlighet med riksintressen (3 och 4 kap. miljöbalken) och kommunala planer

Naturreseptatet ligger inom områden som är av riksintresse för naturvården⁶ enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt för rörligt friluftsliv och turism enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Reservatet berör även ett kärnområde och två renflyttningsleder som är av riksintresse för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Områdesskyddet säkerställer att området inte avverkas eller exploateras på annat sätt, vilket länsstyrelsen bedömer vara positivt för renskötseln, friluftslivet och naturvärdena i området.

Naturreseptatet berörs inte av några gällande undersökningstillstånd eller andra utpekade intressen för mineralutvinning. Naturreseptatet berör inga kända intressen för energiproduktion eller för totalförsvaret.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut om bildande av Dalsåns naturreseptat är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

Effekter på ekosystemtjänster

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter naturreseptatets bildningen har på olika ekosystemtjänster från naturreseptatet. I bedömningen ingår de ekosystemtjänster som påverkas i måttlig till hög grad, både positivt och negativt.

⁶ Länsstyrelsen i Västerbottens län. *Riksintressen för naturvård Västerbottens län*. Meddelande 4:2001.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Beslutet har störst positiv effekt på de stödjande ekosystemtjänsterna som är kopplade till artbevarande och biologisk mångfald, men även många andra ekosystemtjänster påverkas positivt. Länsstyrelsen bedömer att bland annat följande ekosystemtjänster påverkas positivt av beslutet:

- **Försörjande ekosystemtjänster** som produktion av livsmedel från vilda djur och växter.
- **Reglerande ekosystemtjänster** som flödesreglering, biologisk kontroll av skadegörare och global klimatreglering (kolbindning) utförd av växter.
- **Kulturella ekosystemtjänster** som tillhandahållande av attraktiva miljöer för friluftsliv, tillhandahållande av områden för forskning samt bevarande av naturen för framtida generationer.
- **Stödjande ekosystemtjänster** som ekologiska samspel, bevarande av biologisk mångfald inkl genpool, habitat och hotade arter, samt tillhandahållande av livsmiljöer för arter, t.ex. barnkammare, boplatser för djur och fåglar.

Beslutet har störst negativ effekt på försörjande ekosystemtjänster kopplade till skogsbruk som produktion av träråvaror, bioenergi och biobaserade kemikalieråvaror. En nationell politisk avvägning har gjorts mellan produktion av virkesråvara och bevarande av skogar med höga naturvärden vid formuleringen av tidigare etappmål för miljömålet Levande skogar.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kap. 25 § miljöbalken göras en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Inskränkningar som motiveras med hänsyn till naturvårdsintressen eller intressen för friluftslivet betraktas som angelägna allmänna intressen.

Länsstyrelsen bedömer att naturreservatets avgränsning och föreskrifter är nödvändiga för att skydda och utveckla områdets bevarandevärden, och att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

För föreskrifter med krav på tillstånd kan Länsstyrelsen lämna tillstånd till en åtgärd om det inte strider mot reservatets syfte. Ett tillstånd innebär att en åtgärd kan få vidtas, åtminstone i viss omfattning men att det kan finnas krav på utformning, tidsbegränsning, lokalisering mm.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Före anordnande av fasta renskötselänläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (1998:904) om anmälan om samråd.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också andra lagar, förordningar och föreskrifter till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter, exempelvis flodpärlmussla, är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- I enlighet med 2 kap. 16 § förordningen (1994:1716) ska tillstånd för utsättning av fisk sökas hos Länsstyrelsen. Tillstånd får inte ges för sådana fiskarter eller fiskstammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart. Tillstånd får inte heller ges om det finns risk för spridning av smittsamma sjukdomar.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

- Av 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.
- Reservatet omfattas av strandskyddsbestämmelserna i 7 kap. 13 - 18 §§ miljöbalken. Beslut om bygglov innebär inte att dispens från reglerna om strandskydd och reservatsföreskrifterna har beviljats. Inom naturreservat är det Länsstyrelsen som prövar ärenden om strandskydd.
- Tillstånd för utsättning av fisk måste alltid sökas hos länsstyrelsen. Tillstånd får inte ges för sådana fiskarter eller fiskstammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart. Tillstånd får inte heller ges om det finns risk för spridning av smittsamma sjukdomar. (16 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen).

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Anna Hallmén, naturvårdshandläggare, som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på <https://www.lansstyrelsen.se/dataskydd>.

Bilagor

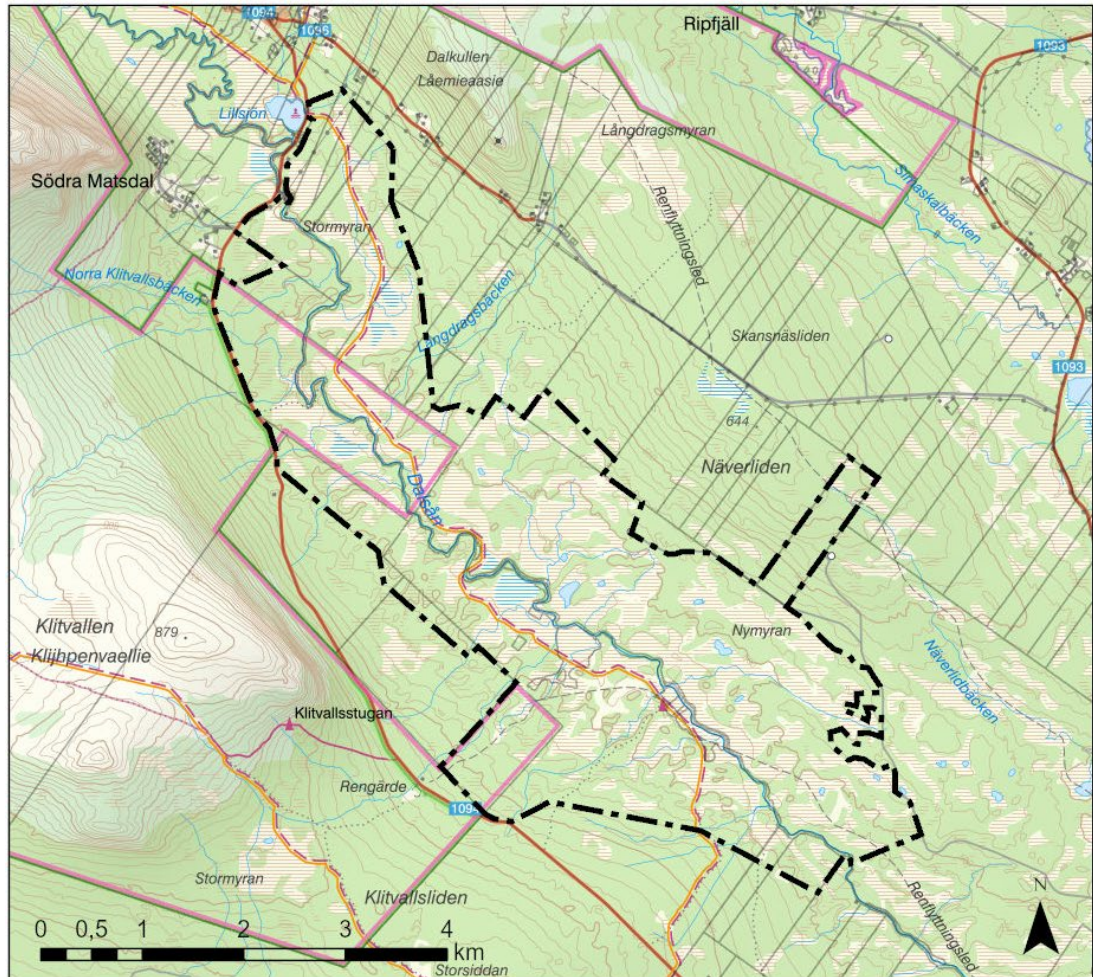
1. Beslutskarta

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

2. Skötselplan inklusive bilagor
3. Överklagandehänvisning

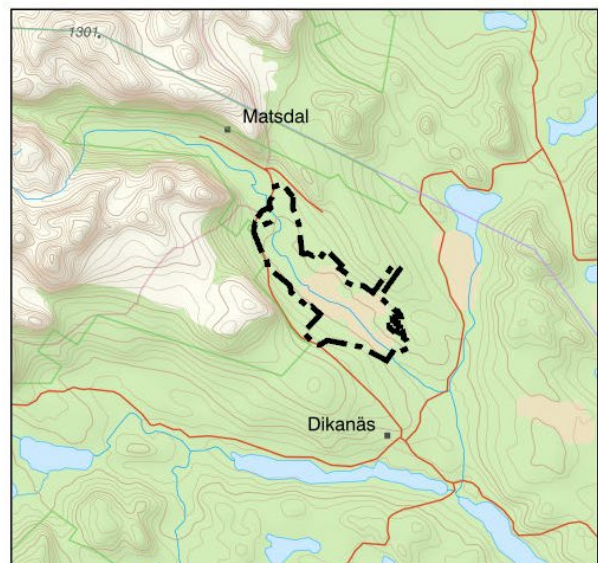
Bilaga 1: Beslutskarta

Dalsåns naturreservat

Vilhelmina kommun
Västerbottens län

Bilaga 1 till beslut med
diarienummer 511-9252-2017

 Reservatsgräns

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 2 till beslut

1 (20)

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Dossiernummer
2402204

Skötselplan för Dalsåns naturreservat i Vilhelmina kommun

Foto: Länsstyrelsen Västerbotten

1 Syftet med naturreservatet

Syfte

Syftet med Dalsåns naturreservat är att bevara, vårda och återställa ett stort, sammanhängande och för regionen representativt myrmosaiklandskap med våtmarker, naturskogar, sjöar och vattendrag. Områdets helhetsvärden med dess opåverkade karaktär, ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska reservatet även tillgodose behovet av större sammanhängande områden för friluftslivet.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska i huvudsak uppnås genom att våtmarker, skogsmark, sjöar och vattendrag utvecklas fritt genom naturliga processer. Hydrologiskt och fysiskt påverkade våtmarker, skogar och vattendrag ska kunna återställas. Främmande arter ska kunna tas bort vid behov.

Åtgärder ska också kunna genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

2 Fakta om naturreservatet

Namn	Dalsån
NVR-id	2062522
Kommun	Vilhelmina
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	500 m SO om Matsdal, 3 km N om Dikanäs
Mittkoordinat	7241940, 543051 (SWEREF 99 TM)
Naturgeografisk region	33h, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation
Gräns	Se bifogad beslutskarta, bilaga 1

Datum
2024-09-04Diarienummer
511-9252-2017

Markägare	Enskilda markägare, samfälligheter och Vilhelmina Övre Allmänningskog
Fastigheter	ALLMÄNNINGSSKOGEN 1:1, KRONOÖVERLOPPSMARKEN 1:1, DIKANÄS S:2, S:6, 1:29, 1:30, 1:32, 1:114, 1:198, 1:199, 1:209 MATSDAL S:5, 1:9, 1:10, 1:11, 1:12, 1:15, 1:25, 1:27, 1:28, 1:93, 1:94, 1:222, 1:223
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten, Vilhelmina Övre Allmänning
Totalareal	2009 hektar
Areal skogsmark	1120 hektar
- varav ovan fjällnära gränsen	1120 hektar
Areal produktiv skog	810 hektar
Areal våtmark	860 hektar
Areal sjö och vattendrag	30 hektar

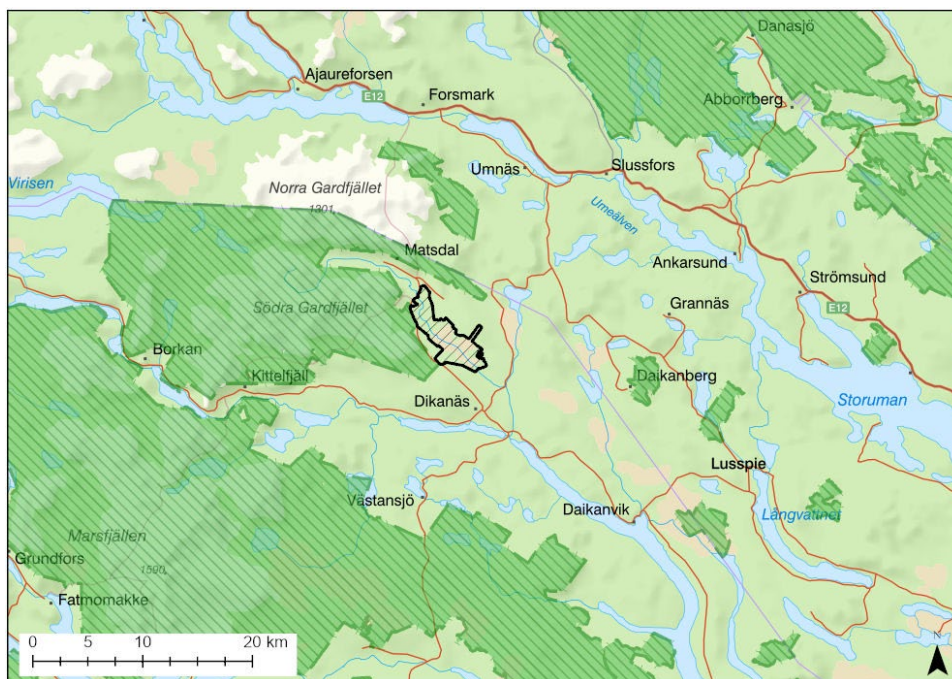
3 Beskrivning av naturreservatet

3.1 Läge och landskap

Myrkomplexet vid Dalsån ligger i förfjällsområdet omedelbart öster om Södra Gardfjället. Reservatet sträcker sig mellan byarna Matsdal i nordväst nästan ända ner mot Björkenäs i sydost, längsmed Dalsån som rinner genom en bred och flack dalgång. Klitvallen (879 meter över havet) omger dalgången på den sydvästra sidan och Näverliden (644 meter över havet) på den nordöstra sidan. Strax nedströms Björkenäs flödar Dalsån samman med Skansnäsån. Talrika fastmarksholmar finns på myren, som ligger i ett rogenmoränområde.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Dalsås naturreservat (svartstreckat) ligger mellan Matsdal och Dikanäs. På kartan syns också några närliggande naturreservat (grön markering).

3.2 Geologi

Berggrunden inom reservatet består av fjällberggrund i form av övre skollberggrund (Seveskollan). Helt dominerade bergart är glimmerskiffer, gnejs, i allmänhet med granater och ljus eller mörk glimmer. I den nordligaste delen av reservatet går ett stråk med amfibolit¹.

Dominerande isrörelse har varit från nordväst och nordnordväst, men en äldre västlig isrörelse har också förekommit inom hela området².

Utifrån övrigt kartmaterial kan man översiktligt utläsa att i dalgången finns ett moränbacklandskap med kullar och ryggar. Det finns både tätare liggande transversella moränryggar av typen Rogenmorän, avsatta under en rörlig ismassa, och ett mer regellöst mönster av ryggar som smält fram när ismassan slutat röra sig (dödis). Dalsås ringlande flöde är påverkat av hur moränryggarna är orienterade.

¹ SGU Berggrundskarta 23 G Dikanäs NV

² SGU Jordartskarta 23 H Stensele

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

3.3 Sjöar och vattendrag

Dalsån flyter genom hela reservatet, från Lillsjön i nordväst ner till Björkenäs i sydost. Ån avvattnar de centrala delarna av Gardfjällen till Vojmsjön.

Dalsån är ett mångformigt vattendrag med hög grad av naturlighet, även om det tidigare har använts som flottled. Ån har omväxlande djupa, lugnt flytande partier och grundare steniga forssträckor. Lutningen är ringa till måttlig och ån är kraftigt meandrande på sina ställen.

Dalsån har ett rikt djurliv med bland annat utter och bäver. Nedströms reservatet, cirka fyra km från utloppet, flyter Dalsån ihop med Skansnäsån som kommer från Skansnässjön i norr. Skansnäsån hyser länets största population av flodpärlmussla. Förekomster av flodpärlmussla har även hittats i Dalsån upp till reservatgränsen. Inom reservatet har ännu ingen inventering av flodpärlmussla gjorts på grund av vattendjupet.

Flera små tjärnar finns i området, varav Fräkentjärn är den största.

3.4 Våtmarker

Våtmarkerna i det flacka landskapet omkring Dalsån är Västerbottens främsta exempel på dalgångsmyrar i förfjällsregionen. Myrarna har mycket höga naturvärden knutna till orördheten, mångformigheten och den rika floran och faunan.

Myrarna i landskapet är en komplex blandning av många olika myrtyper som bildar en mosaik med skogsklädda holmar, fukthedar, topogena mjukmattedominerade kärr, blandmyrar och svagt välvda mossar. Längs den meandrande ån finns limnogen strandmiljöer och levéer. Soligena fastmattekärr med källor förekommer i myrarnas ytterkanter utmed dalsidorna. Vegetationen är genomgående rik, men även intermediära och fattiga vegetationstyper förekommer.

Längs Dalsån finns strandmiljöer som är tydligt präglade av åns naturliga vattenståndsväxningar. Vid sidan av ån finns ofta tydligt utbildade levéer (strandvallar) med fastare mark. Där finns tuvtåtelängor med stort videinslag, friskängar och sumpskogar. På levéerna växer artrik, ängsartad flora med bland annat vårbrodd, ängsviol, smörboll, kung Karls spira, ormrot, fjällkvanne,

Datum

2024-09-04

Diarienummer

511-9252-2017

humleblomster och vasstarr. De torra fukthedarna domineras av ljung och tuvsäv och hyser arter som ripbär, tätört, lappljung och sumpstarr.

Ovanför levéerna vid ån breder ett flackt landskap med myrar och skogsholmar ut sig. De så kallade dalbottenmyrarna är mycket varierade. Där finns mjukmattkärr i många olika former, med vitmossor och många olika arter av starr, bland annat taggstarr, flaskstarr, trådstarr och andra. Andra myrar domineras av fastmattor, delvis av alpin typ med björnvitmossa, tuvsäv och tuvull. Här och var är kärren uppblandade med mosseytor med rostvitmossa och artfattig flora. Det finns också områden med blandmyrar som har ganska diffust utbildade mosse-strängar eller öar.

Stora delar av landskapet domineras av rikare myrtyper. Det förekommer både rikare öppna starrkärr av vitmoss-brunmosstyp och rikare sträng-flarkkärr med fasta strängar med blåtåtel och tuvsäv och rika kärr av starr-örttyp där bland annat den röda purpurvitmossan är ett framträdande inslag. I strängflarkkärren förekommer stora flarkar med vitmossa, blandat med brunmossrika lösbottenflarkar med korvskorpionmossa och ett flertal flarkgölar.

I de flacka dalmyrarnas utkanter finns det ganska många ytor med mossar med rostvitmossa, hjortron och ljung. Det finns också risrika myrar med odon, dvärgbjörk och lågväxta viden.

I de nedre delarna av sluttningarna som omger den flacka dalsänkan slingrar sig vackra backmyrar i terrasser ned mot dalbotten. Ett flertal bäckar och dråg bidrar till att de soligena myrarna är mycket varierade miljöer med både fukthedar, fastmattor, mjukmattor strängstrukturer, gölar med mera. Här är växtligheten övervägande rik med starr och örter och stort inslag av brunmossor. Här och var finns även starkt sluttande mossestråk.

I de mellersta delarna finns terrängföljande myrar med tunt torvtäcke, ofta med mängder av uppstickande block.

3.5 Skog

Landskapet är med sina otaliga skogsholmar en utpräglad skogsmyrmosaik. Nere i dalsänkan består skogen till stor del av fjällbjörkskog med fläckvis inslag av gran. Här och var i det flacka landskapet finns små grandominerade körtlar. I sluttningarna runt

Datum

2024-09-04

Diarienummer

511-9252-2017

den flacka dalbotten domineras granskog. Skogen är till största delen gammal och naturskogartad och den intakta skogsmyrmosaiken med stor andel naturskog förstärker myrarnas naturvärden på ett påtagligt sätt. De äldsta och grövsta träden har plockats ut i omgångar. I de fattigaste och glesaste skogspartierna är avverkningsspåren mycket få.

Skogsmarken är blockrik och mycket fattig och befinner sig i gränslandet till skogliga impediment. Nordsluttningar, områden nära bäcken och små myrholmar täcks ofta av gles fjällbjörkskogslignade lövskog med sparsamt graninslag. Andra partier är helt grandominerade med varierande lövinslag beroende på klimat och bördighet. Större delen av skogarna har naturskogskaraktär. Skogen har tydlig skiktning, åldersspridning och skiktning. Död ved förekommer allmänt i olika grovlek och nedbrytningsstadier.

3.6 Naturvårdsarter

Dalsåns naturreservat utgör en mycket lämplig miljö för arter knutna till ostörda våtmarker, vattendrag och gamla grannaturskogor.

Floran innehåller förekomster av många intressanta mossor och kärlväxter varav många är knutna till rikare förhållanden. Bland påträffade arter finns källmossa, guldspärrmossa, trekantig svanmossa, piprensarmossa, maskgulmossa, mässingmossa, späd skorpionmossa, korvskorpionmossa och en rad olika vitmossor. Bland kärlväxterna finns en blandning av låglandsarter och ett visst inslag av arter med mer alpin utbredning. Bland intressantare arter märks fjälllumner, dvärglumner, björnbrodd, korallrot, ängsnycklar, brudsporre, spindelblomster, nålstarr, hirsstarr, snip, vårbrodd, fjällruta, smörboll, humleblomster, slätterblomma, fjällviol, skogsviol, fjälldunört, lappljung, svarthö, lappspira, kung Karls spira, tätört, kärrfibbla, torta, fjällskära och kvanne.

Bland de naturvårdsintressanta arter som påträffats i områdets skogar kan nämnas barkflikmossa, vedflikmossa, sprickporing, blodticka, doftskinn, gammelgransskål, gränstikka, harticka, rosenticka, rynkskinn, stjärntagging, ullticka, knottrig blåslav, rödbrun blekspik, skrovellav, stuplav, bårdlav, ladlav, gytterlav och korallblylav.

Området är en värdefull häckmiljö för våtmarksfåglar med många häckande par av vadare och änder. Bland häckfågelnarna kan nämnas

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

arter som trana, storskrake, strömstare, myrsnäppa, brushane, blå kärrhök, blåhake, lappmes, sidenssvans, tallbit och tretåig hackspett.

3.7 Kulturhistoria och markanvändning

Namn

Enligt ortsnamnsregistret³ har Dalsån haft flera olika namn, bland annat Matsdalsån och Matsdalsbäcken. Det umesamiska namnet är Gajhrejeanoë.

Fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar

De naturliga slättermarkerna kring ån har spelat stor roll för jordbruket i trakten. Stora ytor har nyttjats för slätter och fodertäkt.

Spår av hävden finns i form av en slätterkoja och ett flertal gamla hölador i varierande skick. Torv- och höhässjor i gott skick stod kvar åtminstone in på 2000-talet. Flera diken finns i reservatet, samt spår efter manuell torvtäkt i ett litet område.

Den gamla kyrkstigen från Matsdal till Dikanäs gick genom området, men har inte återfunnits på nyare kartor.

På Dalkullens yttersta sydsluttning strax intill kyrkstigen hittades under 1900-talets första hälft en grav med ett skelett i en tråkista. Kistan var placerad i en naturlig grotta som bildats av stora stenblock. Skelettet flyttades till vigd jord av en präst. På 1960-talet flyttades det som var kvar av kistan till Umeå. Vid eftersök på 1980-talet kunde platsen inte återfinnas. Fyndet har nummer RAÄ 13⁴.

Skogsbruk

Skogen i reservatet bär måttligt med spår av äldre tiders nyttjande. Det finns spridda stubbar efter plockhuggning i området, men en del myrholmar saknar helt synliga spår av skogsbruk. En del av skogsmarken är dikad, framför allt i reservatets utkanter.

³ <https://ortnamnsregistret.isof.se/>

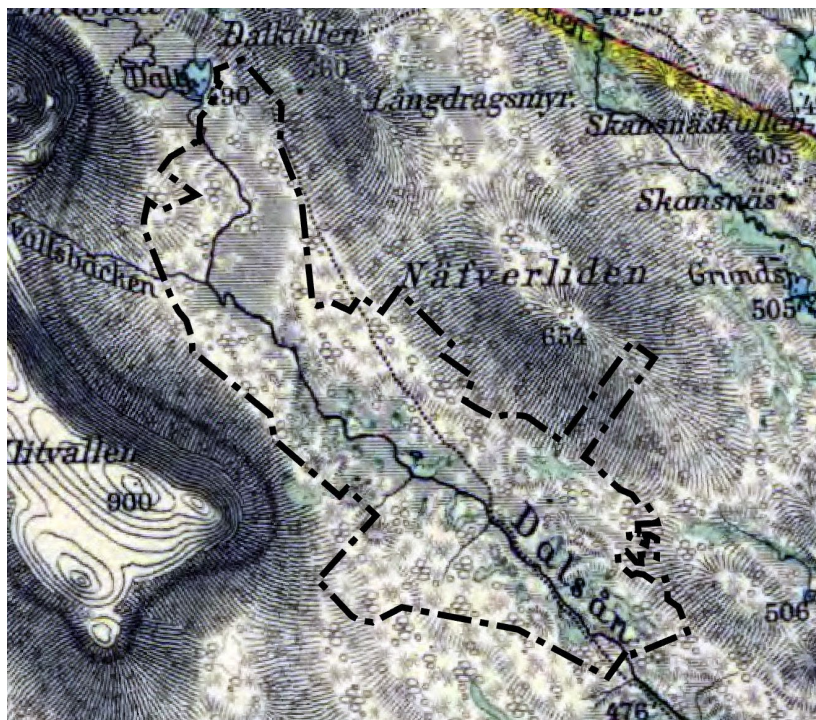
⁴ Riksantikvarieämbetets databas Fornsök.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Torvblock och hässjor. I bakgrunden syns fjället Grapsan i Södra Gardfjällets naturreservat. Foto: Länsstyrelsen Västerbotten år 2005.

Kyrkstigen mellan Matsdal och Dikanäs syns som en prickad linje på de gamla generalstabskartorna. Den här kartan är från 1932.⁵

⁵ Rikets allmänna kartverks arkiv, generalstabskartan, Dikanäs 40-7, 1932

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

3.8 Renskötsel

Naturreseptet ligger på gränsen mellan Vapsten och Vilehelmina norra samebyars åretruntland. Området används främst från vår till höst och ingår i både trivsel- och kalvningsland enligt Sametingets kartor⁶. Två flyttleder passerar området. Reservatet berör riksintressen för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken i form av både kärnområde och flyttled.

Områden kan få annan betydelse än den som redovisas på Sametingets kartor på grund av bl.a. väder, betestillgång samt övriga verksamheter och aktiviteter inom beteslandet.

3.9 Friluftsliv

Dalsåns naturresept är ett stort ostört naturområde som passar fint för friluftsliv året runt, t.ex. vandring, fågelskådning, fiske, skidåkning, paddling och bärplockning. Området är särskilt lättillgängligt på vintern och vårvintern då det går lätt att korsa myrarna på skidor eller skoter. Det finns många små skogsholmar som passar fint för en fikastund i vårsolen. En skoterled passerar genom hela området längs med ån. Även under barmarksperioden går det lätt att ta sig in i området från flera håll tack vare angränsande vägar. Flera stigar leder från vägen mellan Matsdal och Dikanäs ner till Dalsån, bland annat till en slätterkoja som passar fint för övernattning. I Dalsån finns både öring och röding.

Förslag på besöksmål i naturreseptet

Här ges förslag på några besöksmål i reservatet. Besöksmålen finns markerade på kartan i bilaga 2.

Slätterstugan

Från vägen mellan Matsdal och Dikanäs går en markerad led ca 2,5 km ner till den gamla slätterstugan vid Dalsån. Stugan uppfördes i början av 1900-talet och renoverades av Dikanäs bygdeförening 1996. Den går bra att övernatta i, medtag sovsäck och liggunderlag. Standarden är mycket enkel med en eldstad och träbritsar att sova på. Middagsmaten kan hämtas i Dalsån för den som har fiskekort. En fin blomsteräng finns nedanför stugan.

⁶ Sametinget. IRENMARK. Rennäringens markanvändningsdata. www.sametinget.se.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Fräkentjärn

Fräkentjärn är ett bra fiskeställe. Matfisk är utplanterad i tjärnen och Allmanningen planerar att anlägga ett vindskydd här.

Skoterled

Skoterleden mellan Dikanäs och Matsdal har sin huvudsakliga sträckning inom naturreservatet.

Dalsån

Dalsån passar fint för en paddeltur på försommaren när vattenståndet är högt. Vid Brattmyrforsen måste kanoten bäras, men i övrigt är Dalsån ett lugnt vattendrag med enbart mindre forsar.

4 Skötselområden för naturmiljöer

Reservatet är indelat i tre skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i naturreservatet samt de åtgärder som ska genomföras inom respektive skötselområde (se även bilaga 1). För varje skötselområde redovisas bevarandemål som beskriver vilket tillstånd som ska bevaras eller uppnås i skötselområdet och därmed ge en tydlig bild av hur reservatets syfte ska tillgodoses. För varje skötselområde redovisas också skötselåtgärder som kan behöva vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås och som kan genomföras av Länsstyrelsen, som förvaltare av reservatet, i enlighet med reservatets föreskrifter. Skötselområdets bevarandetilstånd anses gynnsamt när bevarandemålen är uppnådda.

4.1 Skötselområde 1: Våtmarker (ca 860 ha)

Beskrivning

Området består av samtliga våtmarker i området, både öppna och trädklädda. Våtmarkerna har i stor utsträckning en ostörd hydrologi men diken finns på ett flertal ställen, samt spår efter manuell torvtäkt i ett litet område. Slätter har bedrivits på en betydande del av områdets myrar⁷.

⁷ Lantmäterimyndigheternas arkiv. Avvittring 1921, aktbeteckning 24-vil-öa40.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Bevarandemål

- Skötselområdet ska huvudsakligen bestå av fysiskt och hydrologiskt intakta våtmarker.
- I området ska det finnas olika naturligt förekommande naturmiljöer med de strukturer, vegetationstyper och arter som hör till dessa naturmiljöer.
- De hydrologiska- och hydrokemiska förhållandena ska vara opåverkade. Hydrologin ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året.
- Skötselområdet ska präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer såsom nederbörd, grundvattenflöden och översvämningar.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Främmande arter ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen våtmarker ska vara minst 860 ha.

Skötselåtgärder

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

Hydrologisk återställning

Där diken eller annan tidigare markavattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras. Träd och buskar som kommit upp till följd av dikningar får avverkas och tas bort. Det ska också vara möjligt att avverka träd för att kunna genomföra hydrologisk återställning inom skötselområdet. Träd som kapas kan lämnas i naturreservatet eller forslas bort.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Slätter

Slätter kan bedrivas på områden som tidigare varit hävdade.

4.2 Skötselområde 2: Sjöar och vattendrag (ca 30 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar Dalsån och sjöarna i reservatet, inklusive dessa vattenmiljöers svämplan (dvs den yta som påverkas av återkommande översvämningar). Dalsån (ID WA54743080 i VattenInformationsSystem Sverige, VISS) bedöms idag ha måttlig ekologisk status på grund av att ån har utnyttjats som flottled. Ingen biotopkartering i fält har gjorts, men flottningsverksamheten har troligtvis inneburit påverkan av vattendragsfårans hydrologi, strukturer, bottensubstrat, planform, konnektivitet i sidled, mm.

Bevarandemål

- Skötselområdets sjöar och vattendrag ska ha en naturlig hydrologi och vattenkemi.
- Skötselområdets sjöar och vattendrag inklusive svämplan ska präglas av naturliga processer med de strukturer och artsamhällen som hör till naturtyperna. Naturliga erosions- och sedimentationsprocesser ska tillåtas fortgå ostört och forma strukturer och livsmiljöer.
- Vattenkvalitén ska vara god med försumbar påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. övergödande, försurande och grumlande ämnen. Det ska inte förekomma gödsling, kalkning eller dikning
- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Främmande arter eller stammar ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen sjöar och vattendrag ska vara minst 30 ha.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

Skötselåtgärder

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

Hydrologisk restaurering

Där vattenmiljön påverkats negativt av exempelvis flottningsåtgärder kan restaurering av hydrologin genomföras.

4.3 Skötselområde 3: Skog med i huvudsak fri utveckling (ca 1120 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar reservatets skogar, som framför allt utgörs av grannaturskogar med gott om naturskogsstrukturer. I särskilt frostlänta delar finns också mindre arealer ren björkskog. Områdets skogar är opåverkade av modernt skogsbruk, men spår av dimensionsavverkning förekommer i framför allt de mer produktiva delarna. Mindre arealer ungskog kan förekomma längs reservatsgränsen av arronderingskål. En del diken finns som avvattnar skogsmarken ner i myrarna längs ån.

Bevarandemål

- Skogen ska huvudsakligen präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Området ska ha en naturlig hydrologi.
- Skogen ska utmärkas av olikåldrighet, luckighet och genomgående stor strukturell variation. Grova och gamla träd

Datum

2024-09-04

Diarienummer

511-9252-2017

ska vara vanliga. Generellt ska tillgången på stående och liggande död ved vara stor.

- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer.
- Främmande arter ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen skog ska vara minst 1120 ha.

Skötselåtgärder

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

Hydrologisk återställning

Där diken eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras. Det är möjligt att avverka träd och ta bort buskar för att kunna genomföra hydrologisk återställning inom skötselområdet. Träd som kapas ska lämnas i reservatet.

5 Skötsel för friluftsliv

För reservatets skötsel för friluftsliv redovisas här mål som beskriver vilket tillstånd som ska bevaras eller uppnås och därmed ge en tydlig bild av hur reservatets syfte ska tillgodoses. Här redovisas också skötselåtgärder som kan behöva vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås och som kan genomföras av Länsstyrelsen och/eller Vilhelmina Övre Allmänning, som förvaltare av reservatet, i enlighet med reservatets föreskrifter.

5.1 Beskrivning

Naturreservatet har betydelse för friluftslivet genom möjligheten till att uppleva förhållandevis opåverkad natur och att nyttja området till exempelvis skidåkning, paddling, fiske och fågelskådning.

Tillgängligheten är relativt god med flera skogsbilvägar som ansluter

till naturreservatet. Flera anläggningar för friluftslivet finns redan i området, se avsnitt 6. Övriga anläggningar.

5.2 Mål för friluftsliv

- Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.
- Intressanta natur- och kulturvärden ska bevaras, vårdas och skötas så att områdets upplevelsevärden för friluftslivet bevaras.
- Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreservatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen ska också bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.
- Områdets skyltar och friluftslivsanordningar ska vara i gott skick och underlätta för besökare att uppleva området.
- Reservatets intressanta naturmiljöer och arter ska kunna besökas utan att de skadas.

5.3 Åtgärder för friluftsliv

- Tre informationsskyltar, utformade i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar, ska sättas upp och underhållas i anslutning till reservatet. Fler skyltar kan sättas upp vid behov.
- Information om naturreservatet på Länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser.
- Om besökare påverkar reservatets upplevelsevärden eller värdefulla naturmiljöer och arter negativt, t.ex. genom markslitage, kan åtgärder för att minska påverkan genomföras. Aktuella åtgärder kan vara exempelvis information samt kanalisering med markering av stigar och spänger.
- Det ska finnas möjlighet att uppföra nya anläggningar såsom leder, parkeringsplatser, grillplatser, vindskydd och kojor/stugor.

6 Övriga anläggningar

I naturreservatet finns anläggningar som inte förvaltas av Länsstyrelsen. Underhåll och annat är i övrigt tillåtet i enlighet med reservatets föreskrifter. Det gäller

- Slätterstugan vid Storselet och den skyltade stigen som leder dit.
- Ett vindskydd som ska byggas vid Fräkentjärn och stigen som leder dit (förvaltas av Vilhelmina Övre Allmanning).
- Skoterleden mellan byarna Matsdal och Dikanäs (förvaltas av Vilhelmina kommun).

7 Nyttjanderätter

- Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Jaktorn får uppföras och befintliga sikt- och skjutgator får röjas enligt reservatets föreskrifter.
- Det finns en kraftledning genom går genom den västra delen av naturreservatet. Kraftledningen med tillhörande kraftledningsgata får enligt reservatets föreskrifter underhållas inom ramen för befintlig koncession och ledningsrätt.

8 Renskötselrätt och samråd med rennäring

Renskötsel får bedrivas i naturreservatet enligt gällande lagstiftning.

Samråd mellan Länsstyrelsen och berörda samebyar ska genomföras inför skötselåtgärder i Dalsåns naturreservat som kan medföra påverkan på rennäringen. Båda parter ska kunna ta initiativ till samråd.

9 Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

Datum
2024-09-04

Diarienummer
511-9252-2017

10 Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar och skyltar inom reservatet samt naturtyper och arter.

Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

10.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

10.2 Uppföljning av bevarandemål

Naturreservatets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden (bilaga 1) och enligt indelningen i naturtyper för basinventering av skyddad natur.

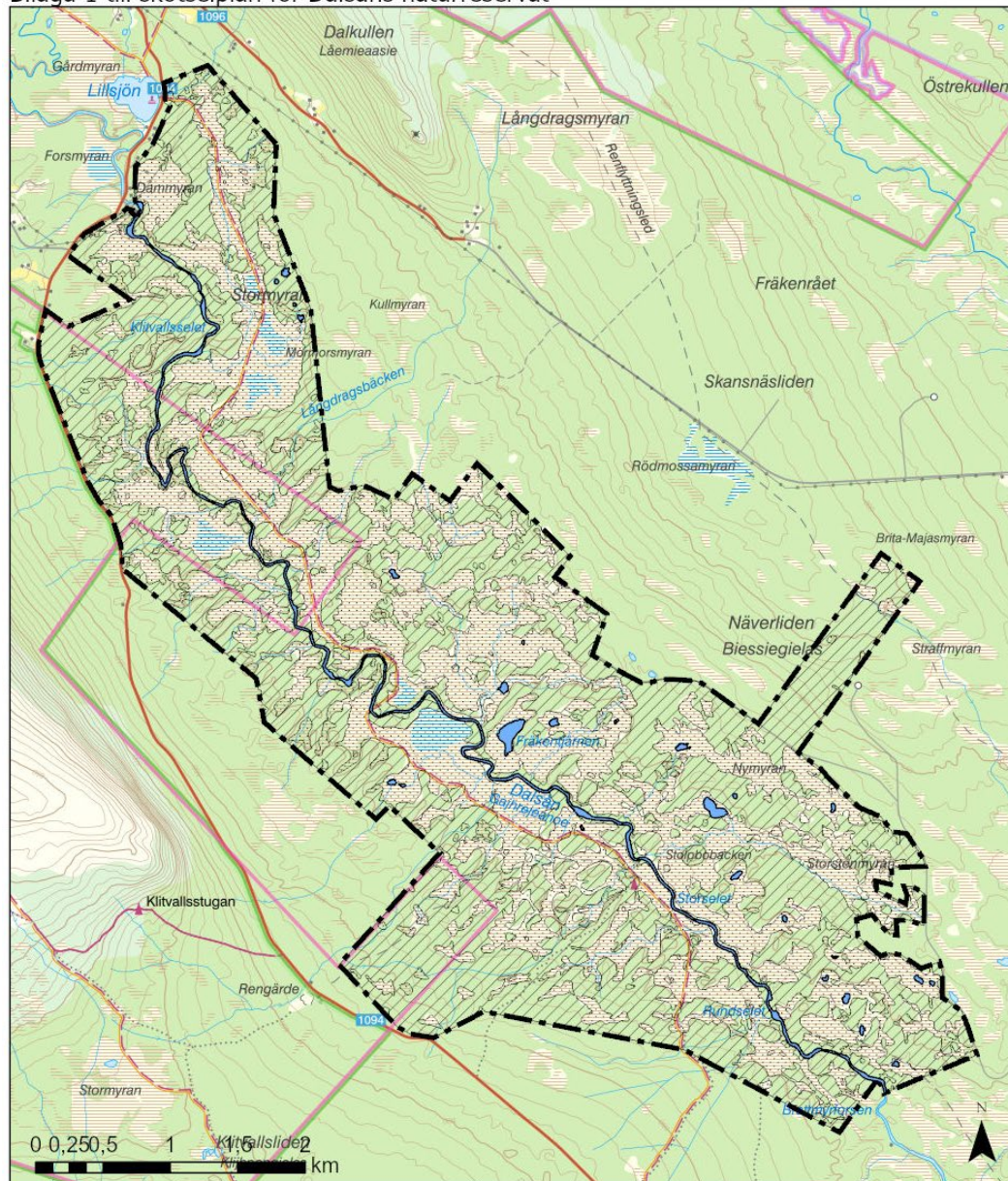
Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta över anläggningar för friluftslivet, besöksmål och informationsskyltar

Datum
2024-09-04Diarienummer
511-9252-2017

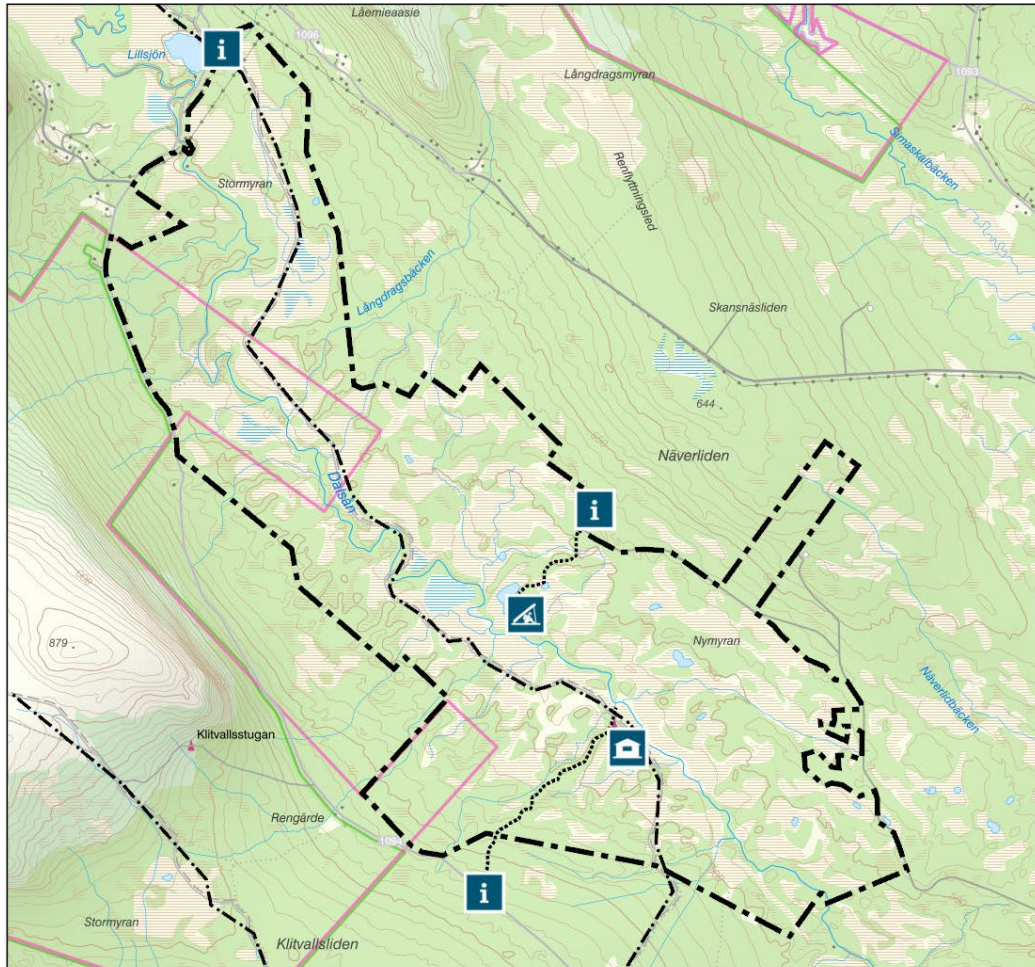
Bilaga 1: Karta över skötselområden

Bilaga 1 till skötselplan för Dalsås naturreservat

- Skötselområden:
- 1. Våtmarker
 - 2. Sjöar och vattendrag
 - 3. Skog

Bilaga 2: Karta över anläggningar

Bilaga 2. Karta med besöksmål och anordningar för friluftslivet tillhörande skötselplanen för naturreservatet Dalsån, Vilhelmina kommun. Dnr 511-9252-2017.

 Informationsskylt

Anläggningar som inte förvaltas av Länsstyrelsen:

 Vindskydd vid Fräkentjärn

 Skoterled

 Slätterstuga

 Stig